

(274. 4.)

VOORLOOPIG VERSLAG.

§ 1. Van verschillende zijden werd instemming betuigd met de indiening van dit wetsontwerp, en men was de Regeering er voor erkentelijk, dat zij, al is het ook slechts voor een gedeelte, te gemoet komt aan den wensch, vervat in de op 7 December 1909 door de Tweede Kamer aangenomen motie van de heeren DUYMAER VAN TWIST c. s., betreffende het bieden van gelegenheid tot het gebruiken van den maaltijd in het gezin aan gehuwde onderofficieren en zoo mogelijk ook aan gehuwde mindere schepelingen.

Andere leden, die eveneens van hunne ingenomenheid met de indiening van dit ontwerp blijk gaven, wezen er echter op, dat hier in geen deele wordt gegeven wat gemelde motie beoogde. Deze toch bepaalde zich tot hetgeen hierboven werd omschreven en ten onrechte doet de Memorie van Toelichting het voorkomen, alsof daarmede „in het bijzonder vermeerdering van de inkomsten der onderofficieren met den rang van sergeant en hooger” was bedoeld. Vloeit uit de motie al voort het toekennen van eene vergoeding voor het gemis van den scheepsmaaltijd, extra-kosten behoeven daarvan niet het gevolg te zijn, en geenszins had de motie de strekking in sommige gevallen zoowel voeding als voedinggeld aan eene bepaalde categorie van schepelingen te verzekeren, gelijk in het wetsontwerp geschiedt.

Enkele leden achtten de voorgestelde regeling niet wel in overeenstemming met de vroegere gedragslijn van den Minister. Was reeds 's Ministers houding in de Kamer tegenover meergemelde motie bezwaarlijk met de indiening van dit wetsontwerp te rijmen, deze leden wezen er bovendien op, hoe in het jaar 1907 dienstbezwaren werden geopperd tegen het gebruiken van den maaltijd in het gezin, ook door sergeants en hooger en hoe de Regeering destijds de vergunning daartoe zooveel mogelijk beperkte, door op wacht- en logementschepen en in kazernes de verblijven voor de onderofficieren uit te breiden. Vertimmering van het wachtschip te Willemsoord en verbouwing van de marinierskazernes vorderden toen eene uitgaaf van ongeveer f 7400, (Memorie van Antwoord betreffende hoofdstuk VI der Staatsbegroting voor 1909), welk bedrag thans ten deele onnoodig blijkt te zijn uitgegeven.

Deze leden, die overigens tegen de voorgestelde regeling geen groot bezwaar hadden, zouden liever de regeling zien ingevoerd, die ten aanzien van de landmacht van kracht is, en volgens welke uitsluitend vergoeding wordt gegeven aan hen, die niet deelnemen aan den maaltijd in de kazerne.

Andere leden merkten op, dat men tusschen dit wetsontwerp en de motie van de heeren DUYMAER VAN TWIST c. s. niet te veel verband moest zoeken en de voorgestelde regeling op zich zelf moest beschouwen. Dat intusschen in dit wetsontwerp slechts voor een zeer gering deel aan de in die motie vervatte wenschen wordt voldaan, werd door hen verklaarbaar geacht, wijl de Minister zich krachtig tegen de aanneming er van had verzet, en de motie bovendien slechts met eene geringe meerderheid was aangenomen.

Hiertegenover werd evenwel gewezen op de Memorie van

Toelichting, die van het verband tusschen dit wetsontwerp en gemelde motie doet blijken.

§ 2. Eenige leden konden zich met de regeling slechts tot op zekere hoogte vereenigen. Instemmend met de bepaling, dat aan alle gehuwde onderofficieren met den rang van sergeant en hooger, in de Memorie van Toelichting nader aangeduid, een voedinggeld van f 0,50 daags wordt gegeven, waarmede dan in het algemeen verlies van het recht op de scheepsvoeding gepaard gaat, hadden zij geen ernstige bedenking tegen de onder *b* en *c* opgenomen uitzonderingsbepalingen, volgens welke in de daar bedoelde gevallen het recht op de scheepsvoeding naast het voedinggeld behouden blijft. Van het beginsel der regeling wordt huns inziens niet belangrijk afgeweken door deze gunstige regeling te doen gelden voor de onderofficieren, dienende aan boord van stilliggende schepen of geplaatst bij inrichtingen aan den wal voor de dagen, dat zij door dienstredenen verhinderd zijn aan den wal te gaan eten (*c*) en om redenen van administratieve aard konden zij ook nog wel meegaan met het onder *b* bepaalde, waardoor een gelijk voordeel deelachtig worden de onderofficieren, dienende op varende schepen voor de dagen dat de schepen niet ter standplaats aanwezig zijn en voor de dagen, dat zij, hoewel het schip wel ter standplaats aanwezig is, door dienstredenen verhinderd zijn aan den wal te gaan eten. Hierbij werd evenwel opgemerkt, dat het aantal dagen, dat ingevolge dit voorschrift, terwijl zij varende zijn, voedinggeld naast scheepsvoeding wordt genoten, jaarlijks niet gering zal zijn.

Met de onder *a* opgenomen uitzonderingsbepaling konden de leden hier aan het woord zich echter in geen deele vereenigen. Daarbij wordt voedinggeld naast scheepsvoeding ook toegekend aan onderofficieren, die buitengaats dienen op schepen bestemd voor den buitenlandschen dienst of die dienen in de overzeesche bezittingen. Dit scheen dezen leden niet toelaatbaar. Hier had men zuiver te doen met verhooging der soldij en, indien de Minister vermeerdering van de inkomsten der onderofficieren wenscht te bevorderen, dan behoorde een andere weg te worden ingeslagen. Soldijverhoging behoorde dan als zoodanig en buiten het door den Minister geleide verband in beschouwing te worden genomen; ten aanzien van elke categorie van onderofficieren moest dit punt dan onder de oogen worden gezien. Aldus zouden de bezwaren worden vermeden, die zich thans onvermijdelijk moeten voordoen. Als zoodanig werd er op gewezen, dat de verhoging, bij dit ontwerp voorgesteld, voor verschillende categorieën van schepelingen dezelfde is, terwijl het toch geenszins vaststaat, dat al deze categorieën verhoging behoeven of in gelijke mate noodig hebben.

Als een ander bezwaar werd er door deze leden op gewezen, dat soms met ongenoegen de terugkomst van de onderofficieren in het vaderland zal worden verwacht, wijl zij, thuis het maal gebruikende, de kosten van het gezin zullen verhoogen, terwijl de geldelijke inkomsten dezelfde blijven. Werd toch buitenslands boven het gewone bedrag f 0,50 aan het gezin overgemaakt, teruggekomen zal den onderofficier daarvoor de kost moeten worden gegeven.

Hierbij stelde men nog de vraag, aan wie het voedinggeld zal worden uitbetaald. Geschiedt dit aan boord, dan zou, naar men meende, er op moeten worden toegezien, dat buitenslands de delegatiën met bedoeld bedrag worden verhoogd. Gaarne zou men van den Minister vernemen of het wenschelijk en mogelijk is dit te bevorderen.

Tegenover de hier uiteengezette bezwaren werd door andere leden de aandacht gevestigd op de moeilijkheid te dezer zake eene oplossing te vinden, waar moest worden voorkomen, dat „een zeer ongewenschte drang zou ontstaan om zich aan de varende plaatsingen te onttrekken”, en evenzoo moest worden gezorgd, dat het gezin van den schepeling, eenmaal aan grootere inkomsten gewend, door zijn vertrek uit de woonplaats zich niet zou moeten gaan bekrimpen. Hield men dit

in het oog, dan was de ontworpen regeling, naar de meening dezer leden, wel niet volmaakt, doch aannemelijk en eenvoudig te noemen. Althans stond hun een andere regeling, die beter aan de bezwaren zou te gemoet komen, niet voor oogen.

Dat de in buitenlandschen dienst varende onderofficieren in zooveel betere omstandigheden zouden verkeerden dan hunne collega's werd door deze leden geen nadeel geacht, wijl toch ieder op zijne beurt zich in dien meer voordeeligen toestand zal bevinden. Echter zouden zij ter beoordeeling van de regeling gaarne van den Minister opgaven ontvangen van het aantal onderofficieren met den rang van sergeant en hooger, verkeerende in den onder *a*, *b* en *c* bedoelde gevallen.

Ook hadden de leden hier aan het woord er geen bezwaar tegen, dat langs dezen weg eene verhooging van soldij voor gehuwden zou plaats vinden. In verband hiermede zouden zij het echter evenzoo op prijs stellen, indien de Minister bij de Memorie van Antwoord wilde overleggen eene opgaaf van de minimum- en maximum-soldijen, eventueel met toelagen, van elk der categorieën der hier in aanmerking komende onderofficieren, welke soldijen zij ook gaarne zouden zien in vergelijking gebracht met de inkomsten van de overeenkomstige rangen van het leger. Bij dit verzoek sloten zich aan bovenbedoelde leden, die soldijverhooging los van het voedinggeld wenschten geregeld te zien.

§ 3. Verscheidene leden betreurden het, dat de regeling zich tot de onderofficieren met den rang van sergeant en hooger beperkt. Vooral had men de gehuwde korporaa's, anders steeds tot de onderofficieren gerekend, gaarne in de regeling zien opgenomen; te meer was men hierin teleurgesteld, wijl men er van overtuigd was, dat niet op goeden grond kan worden beweerd, dat het practisch onuitvoerbaar is ook hen in de gelegenheid te stellen in hun gezin het middagmaal te gebruiken. Gaarne zou men nader worden ingelicht omtrent de „benadeeling van de belangen van een groot deel van het personeel”, die, naar de Memorie van Toelichting opmerkt, te vreezen zou zijn van de door deze leden gewenschte uitbreiding der regeling, en men vroeg, welke kosten verbonden zouden wezen aan eene gelijksoortige regeling ten aanzien van de gehuwde korporaa's als nu voor de sergeanten en hooger wordt voorgesteld. Ook werd de uitbreiding der regeling tot de gehuwde korporaa's verdedigd met het oog op de minder gunstige geldelijke omstandigheden, waarin zij verkeerden; met name werd er op gewezen, dat zij van hunne inkomsten ook in hunne kleeding moeten voorzien.

Werd derhalve voor de korporaa's versterking van inkomsten noodig geoordeeld en ook voor hen het gebruik van den maaltijd in het gezin van groot belang geacht, hetzelfde werd door eenige leden ten behoeve van de gehuwden beneden den rang van korporaal betoogd. Omtrent de beletselen, die eene regeling te hunnen behoeve in den weg stonden, zouden deze leden gaarne nader worden ingelicht, ook hier vooral omtrent het motief, dat de belangen van een groot deel van het personeel zouden worden geschaad. Indien toch het aantal gehuwden onder hen zeer groot ware, dan zou daarvan slechts het gevolg kunnen zijn, dat een aantal hunner zouden vallen onder hetgeen onder *b* en *c* is bepaald omtrent dienstredenen, die hen beletten aan den wal te eten. Eene gelijke kostenopgaaf als hiervoor bedoeld voor de gehuwde korporaa's zou men ook ten aanzien van hen gaarne ontvangen.

Men merkte hierbij op, dat ter tegemoetkoming aan de bezwaren, indien men het sluiten van huwelijken op zeer jeugdigen leeftijd voorzag, zeer wel eene regeling zou kunnen worden getroffen, waarbij een minimum-leeftijd zou worden vastgesteld, beneden welken toestemming tot het aangaan van een huwelijk niet zou kunnen worden verkregen of waarop eerst in de hier bedoelde voorrechten der gehuwden zou kunnen worden gedeeld.

Vervolgens waren er leden, die, nu zij in dit wetsontwerp het voedinggeld in beginsel zagen aanvaard, uitkeering er van ook aan de officieren bepleitten, wijl toch voor hen niet minder dan voor hunne ondergeschikten bevordering van het huiselijk leven van groote beteekenis is.

En ten slotte wenschten enkele leden den Minister te herinneren aan zijne toezegging te zullen overwegen of uitkeering van voedinggeld aan zieke schepelingen mogelijk is. (*Handelingen Tweede Kamer, Zitting 1909—1910, bladz. 701, 1ste kolom*).

§ 4. Enkele leden wezen er op, dat de regeling niet steeds rechtvaardig zal werken, tenzij het begrip „bijzondere gevallen” zeer ruim zal worden opgevat. Men vestigde de aandacht op het geval, dat een onderofficier, die overgeplaatst wordt bijv. van Amsterdam naar Hellevoetsluis of Nieuwediep, zijn gezin achterlaat, waarvoor allerlei goede redenen kunnen bestaan, als het schoolbezoek der kinderen, de moeilijkheid in de nieuwe standplaats eene geschikte woning te vinden, enz. Zal deze nu van het genot van voedinggeld moeten worden beroofd? En moet hij niet worden gelijkgesteld met hem die op een varend schip wordt geplaatst of naar Ned-Indië wordt gezonden? In al deze gevallen is het gezin gelijkelijk verhinderd den man te volgen.

§ 5. Ten slotte wenschten eenige leden deze gelegenheid, waarbij de traktementsverhooging der onderofficieren ter sprake komt, te benutten om aan te dringen op herziening der officierstraktemeten. Deze is urgent. Het komt voor, dat jonge officieren, die een kleinen bodem commandeeren, jongere schepelingen onder zich hebben, die eene hoogere bezoldiging genieten. Bij de tegenwoordige regeling kan bijv. een luitenant ter zee der 2de klasse commandant van een schip zijn en f 1800 salaris genieten, terwijl onder hem dient een verscheidene jaren jongere hoofdmachinist met een traktement van f 1900.

Men wees hierbij op het feit, dat ook wat de traktemeten in Nederlandsch-Indië betreft de salarissen door de zee-officieren genoten in steeds minder goede verhouding staan tot die van de landmacht en de burgerlijke ambtenaren.

Aldus vastgesteld den 14den Juni 1910.

VAN WASSENAER VAN CATWIJCK.
ELAND.
VAN DER VOORT VAN ZIJP.
DE JONG.
VERHEY.